

УДК 070.41

Побідаш І. Л.

канд. філол. наук, доц. кафедри видавничої справи та редагування
Видавничо-поліграфічного інституту, КПІ ім. Ігоря Сікорського,
м. Київ, Україна

СТОРИТЕЛІНГ: ОЗНАКИ «ГАРНОЇ» ІСТОРІЇ

У статті йдеться про сучасне мистецтво створення історії — сторітелінг. Сторітелінг визначено як ефективний метод донесення інформації, що використовується в багатьох сферах життя людини. Визначено ознаки гарної історії з точки зору сторітелінгу, а саме актуальність історії, своєчасність, доречність, правдивість та реалістичність, зрозумілість і простота, емоційність, щирість, новизна, винятковість, динамічність, ємність, сфокусованість на одному об'єкті, темі, проблемі тощо, грамотність. Зосереджено увагу на структурі історії та важливих складниках історії: сюжеті, герої, емоціях, деталях та висновках.

Нині все більшого поширення набуває сторітелінг — мистецтво розповідати історії. Ці історії можуть бути розказані письмово/текстово, усно, засобами різних ілюстрацій (відео, фото, меми, інфографіка тощо).

Водночас сторітелінг — це не історії в літературному розумінні, хоча і цінність змісту, і краса слова, і відточеність форми важливі йому не менше, ніж художній літературі. Під поняттям сторітелінг розуміємо ефективний метод донесення інформації до аудиторії, мотивацію людини на вчинок, досягнення найвищих результатів діяльності — і все це завдяки розповіді історії. Цей метод використовується в багатьох сферах діяльності людини: у міжособистісній комунікації, медіа, бізнесі, рекламі та піарі, політиці, адмініструванні, освіті, психотерапії, мистецтві, сім'ї тощо.

Таким чином, сторітелінг нині є актуальним інструментом передавання інформації та впливовим методом досягнення результатів діяльності. Створюючи історію, сторітелер має враховувати такі бажані ознаки, як: актуальність історії, своєчасність, доречність, правдивість та реалістичність, зрозумілість та простота, емоційність, щирість, новизна, ємність, динамічність, грамотність, винятковість, сфокусованість на одному об'єкті, темі, проблемі тощо. Принципової уваги вимагає відповідність історії цільовій аудиторії, а також робота над сюжетом, героєм, емоційно-змістовим наповненням, деталями.

Ключові слова: сторітелінг, історія, метод, інформація, структура, сюжет, герой.

Pobidash I. L.

*Ph. D. of philology, docent, Department of Publishing and Editing,
Publishing and Printing Institute of Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv*

PAGEING: SIGNS OF «GOOD» HISTORY

The article is about modern art of creating story — storytelling. Storytelling is defined as an effective method of reporting information used in many spheres of human life. The features of good story from the point of view of storytelling are determined, namely, the relevance of story, timeliness, relevance, truthfulness and realism, clarity and simplicity, emotionality, sincerity, novelty, exclusivity, dynamism, capacity, focus on one object, topic, problem, etc., literacy. Focused attention is paid to the structure of story and important components of it: plot, heroes, emotions, details and conclusions.

Nowadays storytelling — the art of telling stories — is becoming more widespread. These stories can be told in writings / texts, orally, through various illustrations (videos, photos, memes, infographics, etc.).

At the same time, storytelling is not about stories in the literary sense, but the value of the content, the beauty of the word, and the refinement of form are no less important in it than in the fiction. The concept of storytelling means an effective method of information transfer to the audience, motivating a person for action, achieving the highest results — all through telling the story. This method is used in many fields of human activity: in interpersonal communications, media, business, advertising and PR, politics, administration, education, psychotherapy, art, family, etc.

Thus, storytelling is now a relevant tool for the information transmission and an influential method for achieving business results. While creating a story, the storyteller should take into account such desirable features as: the relevance of the story, timeliness, relevance, truthfulness and realism, clarity and simplicity, emotionality, sincerity, novelty, capacity, dynamism, literacy, singularity, focusing on the same object, subject and the problem, etc. The relevance of the story to the target audience, as well as work with the plot, hero, emotional content, details requires fundamental attention

Keywords: storytelling, story, method, information, structure, plot, hero.

Постановка проблеми. Нині все більшого поширення набуває сторітелінг — мистецтво розповідати історії. Ці історії можуть бути розказані письмово/текстово, усно, засобами різних ілюстрацій (відео, фото, меми, інфографіка тощо).

Історія, яку розповідають, — не унікальне відкриття XXI ст. Від початку вони побутували в усному переказі від покоління до покоління — у фольклорі, потому створювати цікаві історії стало завданням художньої літератури, а нині історії створює сторітелінг.

Водночас сторітелінг — це не історії в літературному розумінні, хоча і цінність змісту, і краса слова, і відточеність форми важливі йому не менше, ніж художній літературі.

Під поняттям сторітелінг розуміємо ефективний метод донесення інформації до аудиторії, мотивацію людини на вчинок, досягнення найвищих результатів діяльності — і все це завдяки розповіді історії. Цей метод використовується в багатьох сферах діяльності людини: у міжособистісній комунікації, медіа, бізнесі, рекламі та піарі, політиці, адмініструванні, освіті, психотерапії, мистецтві, сім'ї тощо.

Розповідають історії в усіх цих сферах духовного і матеріального виробництва людини не просто так, а з певною метою. Думається, усі цілі можна вкласти у класичну схему: розважити; поінформувати; надихнути; мотивувати; захистити власну думку; переконати [3].

Попри багатовекторність використання цього методу, список рекомендованої літератури з цієї науки залишається доволі сталим: К. Гопіус, С. Гузенков, Р. Йенсен, Н. Дуарте, Дж. Кемпбел, Р. Маккі, Н. Малік, М. Сайкс, М. Вест, Л. Сегер, А. Сіммонс, П. Сміт, Дж. Трубі, Хатченс. Також чимало статей, рекомендацій, вправ зі сторітелінгу окреслили у статтях М. Бакунін, Л. Василик, П. Воловік, І. Горбачьова, Н. Заяц, С. Калінін, Д. Каплунов, С. Крутько, А. Медведєва, А. Пуятіна, Р. Скрупник, Д. Тамашина та ін.

Усі ці автори намагаються визначати мету сторітелінгу, класифікувати види та типи історій, а також описати — що таке гарна історія.

Мета дослідження — визначити критерії історії (сторітелінгу) та узагальнити головні принципи її побудови.

Результати дослідження. Після вивчення більше тридцяти джерел (наукових та статей практиків) нами визначено ознаки історії з точки зору сторітелінгу:

- актуальна та своєчасна (для сторітелінгу важливо тримати руку на пульсі),
- доречна (потрібно розуміти, коли і кому розповідати ту чи іншу історію; водночас не потрібно перевантажувати читача — скажімо, перетворювати всі тексти сайту на суцільний сторітелінг),
- правдива та реалістична (такі історії викликають довіру),

- зрозуміла та проста (історія, втілена зрозумілою, простою мовою, є більш ефективною, зважаючи на складний сучасний інформаційний простір),
- особистою (або ваш досвід, або чужий, однак переосмислений вами в певному аспекті),
- емоційна та щира (емоції — вагомий інструмент сторітелінгу; будь-яку фальшиву нотку читач/слухач відчує і втратить до оповідача або до того, що він говорить, інтерес та довіру),
- нова та цікава (відомі історії вбивають інтерес, заяложені сюжети, теми, герої не викликають захоплення сучасного читача),
- динамічна (монотонність убиває будь-яку історію, в ній має бути інтрига та конфлікт, продумані сюжетні та сценарні ходи),
- коротка, ємна, сфокусована на чомусь одному (численні сюжетні лінії, герої, конфлікти — це сага, роман, але не історія; існує універсальне правило: краще менше — та краще; короткі історії краще запам'ятовуються),
- багатовимірна (має подальший розвиток у розмірковуваннях реципієнта, дозволяє робити висновки, зберігає ключові змісти при багаторазовому переповіданні),
- грамотна щодо мови та ораторського мистецтва.

Головним критерієм сторітелінгу є відповідність цільовій аудиторії, а єдиного рецепта щодо написання вдалої історії, на думку Р. Маккі, не існує [4]. Однак, як вважає відомий голлівудський сценарист, теоретик написання кіносценаріїв, є декілька вимог для успішної історії: її автор має бути талановитий та працелюбний; володіти талантом оповідача; писати, відображаючи життя; розуміти, що історії балансують між фактами та уявою; знати, що глядач/слухач між чудовою історією на заяложену тему та поганою історією на цікаву тему обере перше; розуміти, що будь-яка історія має бути про людські цінності тощо [4].

Історія має бути структурована, аби не порушувати логічності викладу та не втратити реципієнта через напруженість сприймання інформації. У сторітелінгу структура — скелет історії, вона представлена найбільш вагомими елементами, які зорганізовані між собою стосовно певної мети. Найчастіше в сторітелінгу застосовується класична тричастинна структура, в якій є зав'язка (містить інформацію про місце подій, час, героїв), розвиток подій (перепони, злети й падіння, події тощо) та розв'язка (з кульмінацією та вирішенням проблеми). Зайвою для сторітелінгу буде експозиція (інформація цього класичного для

художньої літератури структурного елемента має розпізнаватися в самому тлі історії). Мистецтво сучасних історій вчить починати розповідь відразу, аби читача поглинули події, аби створити динаміку, аби інтерес не згас задовго до початку тощо. Вагомим для історії є кульмінація — без неї, власне, немає історії як такої. Розв'язка, фінал історії сторітелінгової має бути обов'язково (на відміну від художньої літератури, у якій існують відкриті закінчення творів), адже потрібно окреслити відповіді на поставлені на початку питання та зазначені проблеми. Знаючи класичні структурні елементи, сторітелери легко комбінуватимуть їх, утворюючи нові та несподівані структури своїх історій.

Під час написання вдалої історії необхідно зважати на 5 її важливих елементів: сюжет, герой, емоції, деталі та висновки.

Сюжет є низкою пов'язаних однією ідеєю/темою/змістом/сміслом епізодів, що вибудовані послідовно та невід'ємно, в яких взаємодіють герої. Сюжетної лінії необхідно дотримуватися, зберігаючи логіку розвитку подій та єдність стилю. Не варто писати банальні сюжети. Для історії важливо, аби сюжет розвивався в постійній реальності, у лінійному часі, мав закритий фінал, характеризувався причинністю, зовнішнім конфліктом і мав одного активного головного героя. Такі сюжети Р. Маккі називає архісюжетами, або класичними [4]. Існує чимало різновидів сюжетів, за зразок наведемо лінійний (хронологічно викладена одна сюжетна лінія, традиційний сюжет), багатоканальний (кілька сюжетних ліній), паралельний (дві сюжетні лінії розвиваються паралельно), ретроспективний (розвиток подій з фіналу), обрамлення (у межах однієї історії вміщено ще кілька) тощо (про інші сюжети в [1]).

Героєм історії може бути її автор, інша людина, група людей, компанія, уявний герой, послуга, предмет тощо. Читач/слухач історії має щонайперше побачити цього героя, уявити його. Окрім цього, він має співпереживати (а не співчувати) йому, бажати бути схожим на нього. Герой — це завжди відображення аудиторії. Між героєм історії та реципієнтом історії повинен виникнути емоційний зв'язок. Спеціалісти, практики рекомендують обирати яскравих героїв своїх історій, у яких є водночас якісь вади, які ставлять перед собою мету, долаючи чимало перепон, досягають її, набуваючи нових знань, досвіду, відкриттів і навіть осянянь.

Емоції — необхідний елемент сторітелінгу. Почуття — ті струни, на яких грає це мистецтво [6]. Дж. Трубі зауважує, що людей цікавлять тільки ті історії, які чіплятимуть на емоційному рівні і мотивуватимуть

на певні дії [7]. Вдала історія має викликати емоції. Якщо цього не відбувається — історії немає. Водночас варто пам'ятати про діапазон емоцій. А. Сіммонс пише про те, що навіть дуже сильна історія перестає діяти, коли оповідач надмірно використовує негативні емоції [5], тому варто бути обережними з почуттями страху, вини, сорому тощо. С. Фоллоус вважає, що високий вплив мають позитивні емоції — захоплення, гумор, а також негативні емоції — гнів, страх, тривога; низький рівень впливу мають позитивна емоція задоволення та негативна емоція печалі [2].

Деталі допомагають побачити і зрозуміти історію. У деталях міститься значуще змістове та ідейно-емоційне навантаження. До певної міри вони й самі є мікрообразами. Автор історії має враховувати як зовнішні деталі, так і внутрішні; уміти використовувати як деталі-подроблиці, які діють кількісно, описують/характеризують об'єкт зусібіч, так і деталі-символи, поодинокі, проте здатні вирізнити сутність, головне.

Висновки обов'язково мають бути в історії. Покладатися тільки на аудиторію не варто, саме так рекомендують фахівці. Загалом з питань: Навіщо цю історію розповідають? Що хочуть сказати нею? Чому її варто слухати? — і має розпочинатися робота сторітелера.

Висновки. Сторітелінг нині є актуальним інструментом передавання інформації та впливовим методом досягнення результатів діяльності. Створюючи історію, сторітелер має враховувати такі бажані ознаки, як: актуальність історії, своєчасність, доречність, правдивість та реалістичність, зрозумілість та простота, емоційність, щирість, новизна, ємність, динамічність, грамотність, винятковість, сфокусованість на одному об'єкті, темі, проблемі тощо. Принципової уваги вимагає відповідність історії цільовій аудиторії, а також робота над сюжетом, героєм, емоційно-змістовим наповненням, деталями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бакунин М.* Сторителлинг: главные правила и основные ошибки [Електронний ресурс]. URL: <https://bakunin.com/storytelling/> (дата обращения: 19.10.2018).
2. *Горбачева И.* Как создавать расшариваемые истории [Електронний ресурс]. URL: <http://mfive.ru/expertise/storitelling-kak-sozdavat-rassharivaemyie-istorii/> (дата обращения: 18.10.2018).

3. *Доуиз Р.* Утраченное искусство красноречия [Электронный ресурс]. URL: http://loveread.ec/read_book.php?id=65988&p=1 (дата обращения: 10.07.2018).
4. *Макки Р.* История на миллион долларов: Мастер-класс для сценаристов, писателей и не только [Электронный ресурс]. URL: <https://mybook.ru/author/robert-makki/istoriya-na-million-dollarov-master-klass-dlya-sce/read/> (дата обращения: 10.08.2018).
5. *Симмонс А.* Сторителлинг. Как использовать силу историй. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2013. 272 с.
6. *Ткаченко А.* Как написать сторителлинг [Электронный ресурс]. URL: <https://www.lf-digital.com/blog/sales-technologis/kak-napisat-storitelling-poshagovuj-plan/> (дата обращения: 20.09.2018).
7. *Труби Дж.* Анатомия истории: 22 шага к созданию успешного сценария. Москва : Альпина нон-фикшн, 2016. 428 с.

REFERENCES

1. *Bakunin M.* Storytelling: main rules and basic mistakes, available at: <https://bakunin.com/storytelling/> (accessed 19 October 2018).
2. *Gorbacheva I.* How to create shared stories, available at: <http://mfive.ru/expertise/storitelling-kak-sozdavat-rassharivaemyie-istorii/> (accessed 18 October 2018).
3. *Douiz R.* The Lost Art of Eloquence, available at: http://loveread.ec/read_book.php?id=65988&p=1 (accessed 10 July 2018).
4. *Makki R.* A million dollars story: a master class for writers, screenwriter and not only, available at: <https://mybook.ru/author/robert-makki/istoriya-na-million-dollarov-master-klass-dlya-sce/read/> (accessed 10 August 2018).
5. *Simmons A.* (2013), Storytelling. How to use the power of stories, Mann, Ivanov, Ferber, Moskva, 272 p.
6. *Tkachenko A.* How to write a storytelling, available at: <https://www.lf-digital.com/blog/sales-technologis/kak-napisat-storitelling-poshagovuj-plan/> (accessed 20 September 2018).
7. *Trubi Dzh.* (2016), Anatomy of story: 22 Steps to Creating a Successful Script, Alpyna non-fykshn, Moskva, 428 p.

Стаття надійшла до редакції 04.09.2018.

Received 04.09.2018.